

MAKTABGACHA TA'LIM YOSHIDAGI BOLALARNING MUSIQIY DIDINI SHAKLLANTIRISH

Ibragimova Shaxnoza Baxodirovna

GulDU talabasi, Guliston. O'zbekiston.

Telefon: 998972191771

Ilmiy rahbar: Ibragimova Nilufar Adxamovna

Mustaqil Respublikamizda yosh avlodni tarbiyalash va ulami O'zbekistonning kelajagi uchun xizmat qiladigan insonlar qilib shakllantirish bugungi kunning dolzarb vazifalaridan biridir.

Musiqqa o'z tabiatiga ko'ra insonlar hayotini, ularning turli voqealarga nisbatan munosabati va ichki kechinmalarini xilma-xil tovush bo'yoqlari orqali badiiy obrazlar vositasida tasvirlaydi. Musiqqa bolalar hissiyotiga kuchli ta'sir eta olish bilan birga ularni nafasat olamiga olib kiradi.

Maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarning musiqiy didini shakllantirishda musiqani ongli ravishda idrok etish ko'zda tutiladi. MTM larda olib boriladigan barcha musiqiy tarbiyaviy ishlar bolalarda bog'cha yoshidan boshlab olijanob fazilatlarini shakllantirishga qaratilgan. Bolalar bog'chalarida amalga oshiriladigan tarbiyaviy ishlar yosh avlodni ma'naviy jihatdan yetuk, barkamol inson bo'lib voyaga yetishishida xizmat qiladi. Musiqqa mashg'ulotlari jarayonida kichkintoylar hayotiy voqelikni musiqiy obrazlar orqali idrok etib boradilar. Ular yoshiga mos musiqiy asarlar tarbiyalanuvchilarda unutilmas taassurotlar qoldiradi, ma'naviy dunyosini boyitadi. Bolalar bog'chasida amalga oshiriladigan mehnat, hisob, atrofimizdagi olam kabi konkret mashg'ulotlarda bolalarning abstrakt fikrlash, mantiqiy xotira kuchi kabi qobiliyatlari o'sib borsa, musiqqa mashg'ulotlarida obrazli fikrlashi, nutq madaniyati, musiqiy uquvi, go'zallikni his eta olish qobiliyati rivojlanib boradi. Turli uslublardan foydalanib o'tkaziladigan har bir musiqiy mashg'ulot kichkintoylarda badiiy nafasat zavqini uyg'otadi, musiqqaga qiziqishini o'stiradi.

Musiqqa mashg'ulotlarida bola hayotni, tevarak-atrofnii musiqiy obrazlar orqali idrok etib boradi. Bog'chada musiqiy tarbiya ishlari badiiy adabiyot va tasviriy san'at bilan uzviy ravishda bog'langan holda amalga oshiriladi. Turli metodlardan foydalanib o'tkaziladigan har bir musiqqa mashg'uloti kichkintoylarda badiiy-estetik zavq uyg'otadi, ularning his-tuyg'ularini shakllantiradi, ijodiy fikrlash qobiliyati va nutqini o'stiradi. Bundan tashqari musiqiy o'yinlar va raqslar bolalarda ritm tuyg'usi, chaqqonlik va harakatchanlik malakalarini shakllantirib, qomatning to'g'ri o'sishiga yordam beradi. Bu bolaning aqliy va jismoniy rivojlanishida muhim ahamiyat kasb etadi. Maktabgacha ta'lim muassasalarida olib boriladigan barcha musiqiy ta'limiy, tarbiyaviy ishlar yosh avlodda olijanob fazilatlarini bog'cha yoshidan shakllantirishda nafasat tarbiyasining tarkibiy qismi bo'lib hisoblanadi.

Musiqqadan turli ozuqa olish uchun inson yuksak madaniyatli, sof qalb egasi, go'zallikni his eta oladigan, o'z kasbiga, ona Vataniga mehr qo'ygan bo'lishi kerak.

Bolalar bog'chalarida musiqqa mashg'ulotlarini o'tkazishdan ko'zda tutilgan asosiy maqsad, kichkintoylar qalbida nafasatga mehr uyg'otish, ularni barkamol inson qilib

tarbiyalab, voyaga etkazishdir. Mashg'ulotlar jarayonida bolalarda milliy musiqa ohanglari yordamida zaruriy bilim va ko'nikmalar tarkib toptiriladi. Bu mashg'ulotlardagi har bir faoliyat turi bolalarning musiqiy didini rivojlantiradi. Musiqiy mashg'ulotlar oldiga qo'yilgan har qanday maqsad va vazifalarni amalga oshirish, avvalo, musiqa rahbarining pedagogik tayorgarligiga bog'liq.

Musiqiy mashg'ulotlar bog'chada o'tiladigan boshqa mashg'ulotlardan ancha farq qiladi va o'ziga xos xususiyatlarga ega. Bu xususiyatlar quyidagilardan iborat:

— musiqa mashg'ulotlari musiqa savodi va ijrochilikka doir bir necha faoliyat turlaridan (qo'shiq kuylash, musiqa tinglash, musiqiy-ritmik harakatlarni bajarish, musiqa savodi, bolalar musiqa cholg'u asboblari bilan jo'r bo'lish) tashkil topadi;

— bu mashg'ulotlar boshqa mashg'ulotlardan o'zining ifoda vositalari, ya'ni «tili» bilan farq qiladi. Tasviriy san'at ranglar bilan, adabiyot so'z bilan, musiqa esa tovushlar orqali vujudga keladigan ohanglar vositasida insonga ta'sir etadi;

— musiqa mashg'ulotlari bolalarning ruhiyatiga, emotsiyasiga faol ta'sir ko'rsatib, ularni quvontiradi, ijodiy kechinmalar hosil qilib, ma'naviy ozuqa beradi;

— musiqa mashg'ulotlari jismoniy tarbiya, rasm, odobnoma, atrofimizdagi olam kabi mashg'ulotlar bilan chambarchas bog'liqdir.

Xulosa sifatida aytish mumkinki, maktabgacha ta'lim muassasalari musiqa mashg'ulotlarida bola hayotini, tevarak-atrofni musiqiy obrazlar orqali idrok etish uchun repertuar tanlash lozim bo'ladi. Olib boriladigan musiqiy tarbiya ishlarini badiiy adabiyot va tasviriy san'at bilan uzviy ravishda bog'langan holda amalga oshirish, musiqiy tarbiyaning ilg'or tajriba va turli metodlaridan foydalanib o'tkaziladigan har bir musiqa mashg'ulotini bolalarga badiiy-estetik zavq uyg'otishini, ularning his-tuyg'ularini shakllantirishda, ijodiy fikrlash qobiliyati va nutqini o'stirishda xizmat qilishni ta'minlash lozim. Bundan tashqari musiqiy o'yinlar va raqslardan ham foydalanish bolalarda ritm tuyg'usi, chaqqonlik va harakatchanlikni shakllantirib, qomatning to'g'ri o'sishiga yordam beradi. Bu jarayon bolalarning aqliy va jismoniy rivojlanishida muhim ahamiyat kasb etadi. Ana shu ishlar maktabgacha ta'lim muassasalarida olib boriladigan barcha musiqiy ta'lim va tarbiya - yosh avlodda olijanob fazilatlarni bog'cha yoshidan shakllantirishda nafosat tarbiyasining tarkibiy qismi bo'lib xizmat qiladi.

ADABIYOTLAR:

1. B.R.Boltayev “Maktabgacha ta'limda musiqa tarbiyasi “ o'quv qo'llanma Samarqand - 2019
2. G. Sharipova, Sh. Yakubova “ Maktabgacha ta'lim muassasalarida musiqa o'qitish metodikasi” o'quv qo'llanma. Cho'lpon nomidagi nashriyot-matbaa ijodiy uyi T., 2007
3. G. Sharipova, Z. Xodjaeva “ Musiqa o'qitish metodikasi” darslik T., 2020